

Veldwaarneming

In deze rubriek wordt een selectie gemaakt van mededelingen, foto's of korte verhalen over bijzondere waarnemingen uit het veld door onze leden. Om teleurstellingen te voorkomen verzoeken wij u alleen ongewone waarnemingen in te sturen. Wanneer u een vraag stelt, verzoeken wij u om uw e-mailadres te vermelden, waarnaar men kan reageren.

'Rijstkorrelziekte' bij wilde eend

Tekst: Nikie van Dorst

Bij de KNJV komen regelmatig meldingen binnen van jagers die tijdens het eendenseizoen een opmerkelijke waarneming doen: bij het slachten van een eend lijken de borsten gevuld te zijn met rijstkorrels. Onlangs stuurde ook Menko Timmerman een foto op van een in zijn Duitse jachtveld geschoten eend met de vraag: waar heeft deze eend last van? **Nikie van Dorst van de afdeling Faunazaken** geeft uitleg: 'De eend op de foto heeft de aandoening Sarcosporidiose. In het Engels staat deze ziekte ook wel bekend als de 'ricebreast disease'.

Sarcosporidiose is een algemeen voorkomende infectie die wordt veroorzaakt door een eencellige parasiet van het geslacht Sarcocystis. Een groot aantal zoogdieren, vogels en reptielen kan besmet raken met verschillende Sarcocystis-soorten. Een besmetting komt regelmatig voor onder rood- en reewild, maar ook bij o.a. zwartwild, eenden, ganzen, duiven en hazen is de parasiet gevonden.

Meestal is een infectie niet goed aan de levende eend te zien. Pas bij het verwijderen van het vel wordt de parasiet goed zichtbaar: verspreid over de borstspieren bevinden zich in parallelle banen de crèmekleurige, langwerpige cysten. Ook kunnen de cysten gevonden worden in de dijspiers en hartspieren van de eend of in het gladde spierweefsel in de wand van het maag-darmkanaal. De infectie is over het algemeen niet dodelijk. Wel kan een ernstige infectie verlies van spierweefsel veroorzaken. Dit kan resulteren in kreupelen of zwakke dieren. In tegenstelling tot bij sommige eendensoorten is de parasiet bij grofwild niet met het blote oog te zien. Sommige Sarcocystis-soorten kennen namelijk alleen een microscopische vorm.

De levenscyclus van de Sarcocystis-parasiet kent twee gastheren: een tussengastheer (vogels en planteters) en een eindgastheer (carnivoor). De tussengastheer krijgt via besmet voedsel of water de microscopische eieren van de parasiet

Foto: Menko Timmerman

binnen. Wanneer de eieren uitkomen verspreiden deze zich via het bloed naar het spierweefsel, waar zich de karakteristieke cysten (de 'rijstkorrels') vormen. De levenscyclus is compleet wanneer een predator zich te goed doet aan het besmette dier. De cysten vermeerderen zich vervolgens in de darmen van de eindgastheer, die dan weer eieren uitscheidt. Welke carnivoren bij welke eendensoorten precies een rol spelen in de cyclus is nog onduidelijk. Voor zover bekend vormt de Sarcocystis-soort die gevonden wordt bij eenden geen risico voor de mens. In Noord-Amerika is Sarcosporidiose een algemeen voorkomende parasitaire infectie bij wilde eenden. Over het voorkomen van Sarcocysten bij vogels in Nederland is nog zeer weinig bekend.'

Om een beter beeld te krijgen van het voorkomen van deze aandoening, roept de KNJV jagers op om verdenkingen van Sarcosporidiose te melden bij biologie@knjv.nl. Graag ontvangen wij daarbij een foto van de borst met cysten met vermelding van de diersoort, het geslacht en waar en wanneer het dier is geschoten.